

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

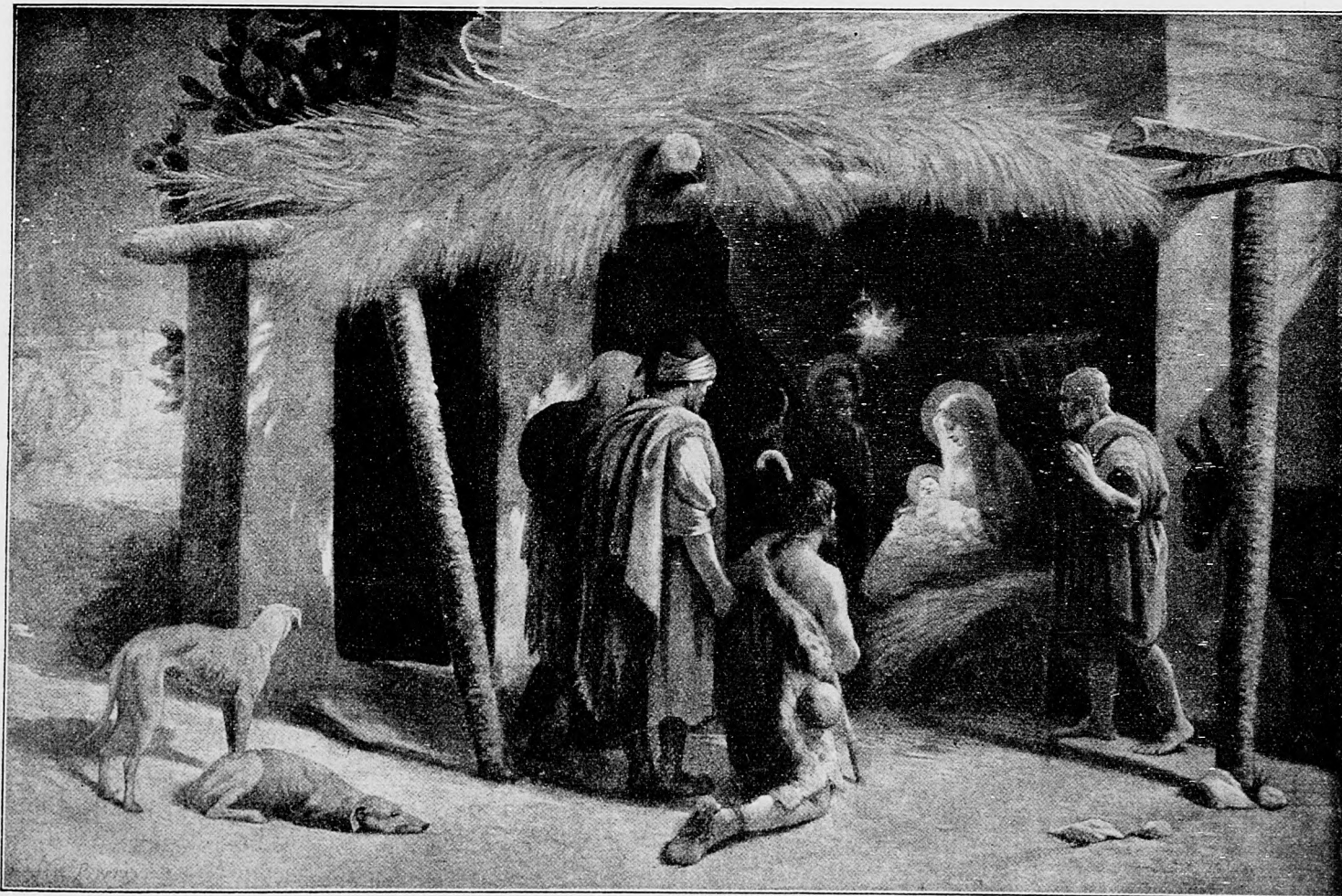
Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, ako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Novoročné úvahy.

Opeť ponoril sa v nesmierne medze večnosti jeden celý rok. Vzal sebou dlhé rady križov a trápení, pod ktorými stonaly ťažko osoby jednotlivé, rodiny zúbožené a celé národy. Sluší sa pri lúčení s týmto rokom ešte jedonkrát pohliadnuť na celý beh jeho a uvažovať, čo on doniesol dobrého alebo zlého jednomu každému a v prvom rade drahej vlasti našej. Z týchto úvah minulosti

čerpajme poučenia pre našu budúcnosť a posilnenia k nastávajúcím nám zápasom. Bo že budúci rok nebude bez zápasov, to je isté. Neslobodno nám však tratiť myseľ a ducha smelosti, bo keď ako veriaci kresťania pohľad svoj s čilou vierou obraciame vždy ku križu, v tomto znaku víťazstva premôžeme nehody, aké nás a drahú vlasť našu z dopustenia božieho stíhať môžu v budúcom roku. Znamenie križa svätého nech nám je teda záštitou v nastávajúcej dobe. V tomto

Pastieri klaňajú sa novonarodenému Synovi Božiemu.

svätom znamení zvíťazilo kresťanstvo od prvopočiatku vo všetkých krutých bojoch, v znamení tomto bojovali zmužilí hrdinovia vlasti našej proti nápadom divých národov pohanských a zvíťazili, v tom znamení bojuje od desiatich rokov aj naša kresťanská ľudová strana za práva vlasti a ľudu, s pomocou božskou zvíťazila doposiaľ a zvíťazí aj v budúcnosti, bo kríž svätý, pod ktorým bojuje, je znakom istého víťazstva.

Minulý rok treba nám uvážiť ohľadom toho, čo nám bol dotyčno vlasti našej a dotyčne jednotlivcov a spoločnosti.

Dotyčne vlasti našej minulý rok na politické objavy a premeny velikej vážnosti bohatsí bol, než tých 38 rokov, čo sa pred ním minuly. Prvé, čo nám zaznačiť treba, sú voľby, ktoré sa dňa 26. januára do snemu krajinského previedly. Liberáli dogazdovali v predošlých rokoch vždy viac a viacej. Čo je totiž samo v sebe zlé, to nemôže mať trvania, ani stálosti. Toto je zákon prírody. Zákony prírody sa ale vždy vyplňujú. Liberálny systém, alebo spôsob spravovania krajiny musel sa teda rozpadnúť. Krajina v posledných rokoch nachodila sa jednoducho v nezákonnom stave. Ministri premieňali sa ako sluhovia u gazdu, čo nemá seno v poriadku. V tejto politickej trmevrme prišiel konečne gróf Štefan Tisza na vládu. Ako syn liberalizmu v krajine o dôveru a celý kredit privedeného v snemovni potkal sa s tou najohnivejšou obštrukciou, sporom totiž, pre ktorý ani krajinu riadne spravovať, ani zákonné predlohy previesť nemohol. V tomto neriade jeho veličenstvo kráľ dňa 18. novembra roku 1904. vyriekol: že včul na národ padá tá úloha, aby vyjavil svoju vôľu. Vypísané byly následkom toho nové voľby proti zákonu, ktorý zakazuje, aby sa voľby do krajinského snemu v ex-lexi, v nezákonnom stave krajiny vypísaly a previedly. Táto nezákonnosť zo stránky Tiszu sa na ňom samom hrozne vypomstila. Tisza na to rátal, že keď sa voľby krajinské v najtuhšej zime a v najhoršom počasí prevedú, voličia omámení trúňkom budú blasovať na liberálov a oni sebe zas ďalej pekne hesky gazdovať budú. Lenže sa ľudu už oči otvorily. Ľud, najmä kresťanský, nahliadol, že liberáli sú mu najväčší nepriatelia, čo ho len pri voľbách znajú, ináč ale sa oň nestarajú. Liberálom po voľbách vždy smrdia tie sedliacke haleny a hune, čo by ak šlachetné srdce pod nimi bilo. Toto vie

už ľud a preto dňa 26. januára ukázal liberálom zuby. Voľby sa previedly a vyvoleno bolo z opozicionálnych stránok 235 ablegátov, zo stránky liberálov ale len 149. Tá liberálna strana teda, ktorá cez desaťročia spravovala krajinu ku najväčšej škode mravnej a hmotnej, ktorá utláčala ľud a zákony krajinské, ktoré donášala, sama šliapala nohami nesvedomite, táto mocná a zvlášte vo Viedni zbožňovaná strana ostala v menšine. Predpovedal to bol staručký vodca ľudovej strany gróf Ferdinand Zichy už dňa 1. januára v jeho novoročnej reči. Medzi stránkami opozície zvíťazila aj ľudová strana.

V každom inom zákonne sriadenom štáte, jestli panujúca stránka politická pri voľbách prepadne a v sneme väčšiny nemá, zriekne sa vládnutia a kormidlo vlády prepustí stránkam opozicionálnym víťazným. Liberáli to však neurobili. Záležalo im na tom: vládu podržať, nechceli opustiť — ako hovoria — tie mastné hrnce, pri ktorých sa tak dobre cítili. Tisza na čele liberálov bojoval ďalej figlami a rozličnými vyberanými prostriedkami, len aby sa na vláde udržal. Daromné bolo však jeho namáhanie, on padnul a z liberálnej strany ostaly mu len kostreby.

Prvá veľká politická udalosť minulého roku je teda rozpadnutie sa liberálnej stránky. Bolo tolo víťazstvo spojenej opozície, lež veľké víťazstvo aj ľudovej stránky. Strana ľudová, ako politická, od prvého počiatku jej jestvovania neustále bojovala proti liberalizmu. Voľby krajinské, aké sa svojim časom previedly v Nitre, v Trnave, vo Varine, v Stupave a na iných miestach, sú zrejme svedoctvá za to, ako ľudová strana bojovala za práva utlačeného ľudu. Boje, aké strana táto viedla proti prevedeniu cirkevno-politických zákonov, svedčia o tom, že je ona strana kresťanská a strana ľudu. V nesčíselných shromaždeniach vo vzdialených miestach medzi horami poučovala, osvecovala ľud živým slovom a cestou novín viedla ho k tomu, aby poznal svoje práva ľudské a krajinské. Na sneme sme vystupovala vždy proti nesvedomitým násilnostiam úradníctva a keď liberálna strana mocná, bohatá, najvyššími kruhmi podporovaná, na črepy rozdrúzaná v prachu ležala, krajinská ľudová strana prenasledovaná dňa 28. januára slávila 10-ročné jubileum jej trvania a spolu veľkého víťazstva.

Spojené stránky opozicionálne zvíťazily a s

nimi ľudová strana. Bola to tá najšľachejšia politika, že sa ľudová strana ku týmto politickým faktorom pripojila. Keď to neurobí, ostane sama. osihotená, bez vplyvu a za práva a blaho ľudu ničoho by nehola mohla podujaf. Blaho ľudu, revízia cirkevno-politických zákonov sú však tie sväté ciele jej, za ktoré bojovať neprestane. Ku tomuto prichádzajú prítomne ešte aj boje za ústavu a konštitúciu vlasti. Vlasí naša bez ústavy prepadne otroctvu. Ľud podrobený bude nie voleným, lež vyslaným úradníkom. Boje nebudú chybovať ani ľudovej strane, ani voličom ľudovým v nastávajúcom roku, ako im nechýbali v minulom. Na radu grófa Tiszu a aby upadlý liberalizmus z jeho poklesku pozdvihnutý bol, proti zákonom krajinským vymenovaná bola vláda baróna Gejzu Fejérváryho. Vláda táto je neparlamentárna a nezákonná. Aby parlamentu, ako to zákony predpisujú, zodpovedná byť nemusela, zasadnutia snemovne sa odročujú. Len tieto dni, totiž 19. decembra odročené sú tieto zasadnutia až do 1. marca roku 1906. Fejérváryho vláda môže sebe gazdovať a aj gazduje bez všetkej zodpovednosti ako chce. Programm tejto vlády obracia sa nielen proti zákonom krajiny, lež doprosta aj proti katolíckej cirkvi. Najprv pozbavili liberáli katolíkov sviatosti stavu manželského, včul im o to ide, ako z Fejérváryho programu vysvitá, aby cirkev katolícka olúpená bola cirkevných majetkov a katolíckych škôl ľudových. Proti týmto snahám bojovať musí neohrozene kresťanská ľudová strana a treba, aby ju v tom podporoval zmužile každý veriaci kresťan a katolík. Vláda Fejérváryho ďalej, aby si získala prívržencov, sdružila sa socialdemokratmi, ktorí sú osvedčení nepriatelia kráľa, vlasti, krajinských zákonov a každého zákonného poriadku. Týmto prisľúbil barón Fejérváry skrze Jozefa Kristóffyho všeobecné a tajné volebné právo po obciach. Týmto sľubami a inými falošnými heslami pobúrila vláda všetky nespokojné živly v krajine proti uhorskému štátu, proti ústave štátnej a proti celému verejnému poriadku. Aj ľudová strana je za rozšírenie volebného práva zodpovedne štátnosti Uhorska; zastávala a navrhovala to na sneme ľudová strana už vtedy, keď tak Fejérváry ako Kristóffy o reforme volebného práva ani slyšať nechceli. Jozef Kristóffy vyrukoval konečne s jeho predlohou reformy volebného práva a ukázalo sa, že celá táto

predloha je len nestydatý švindľ, ktorý žiadna politická stránka podporovať nemôže. Všetci tí, čo sa za vládu baróna Gejzu Fejérváryho oduševňovali a čo na sľuby Jozefa Kristóffyho ľud po krajine bláznili, môžu sa teraz za nos lapiť. Bojovala kresťanská ľudová strana neohrozene proti vláde baróna Gejzu Fejérváryho zákonnou cestou v minulom roku a bojovať bude aj v budúcom roku za sväté náboženstvo kresťansko-katolíckej, za práva a záujmy cirkve rímsko-katolíckej, za ústavu, za konštitúciu krajiny a za zákony tohoto kráľovstva marianského, jeho veličenstvom kráľom potvrdené. Pod krížom, akožto jedinkým znakom spasenia bojovala kresťanská ľudová strana za tie najväčšie poklady ľudu, za Boha, kráľa a vlasť a pod týmto znamením bojovať bude neustále, kým nezvíťazí. I ako je nepodvratne isté, že na dreve kríža pravý Boh a človek zomrel, tak nepodvratne isté je aj víťazstvo každého, čo v Ukrižovanom verí a ho miluje. Víťazstvo kresťanskej ľudovej strany je nepodvratne isté!

V tejto pevnej nádeji prekračujeme prah nového roku, I keď na rozmedzí tohto, časom postojíme a rozhliadneme sa čo minulý rok bol nám každému osobne, to nám treba uznať, že ako na dejšti politickom ušlo sa svetu samých bojov a zápasov, tak aj v živote jednotlivých nechýbovalo bojov so sťažnosťami vzdajšieho života. Pravica božská ťažko sa zpusťila na nejednoho. Choroby boly hosťom nevítaným nejednoho krbu rodinného. Rady našich známych a blízkych členov rodiny sú zaiste zriedené. Nejedon čo tak rok veselo sebe vykračoval, zložil hriešne kosti svoje k večnému odpočinku. Slyšali sme vdovy oplakávať manželov a siroty nariekať nad otvoreným hrobom rodičov svojich. Kto by vedel duchom poňať tie biedy, krivdy a sťažnosti, v ktorých ubití svíjali sa jednotlivci a národy. Ťažkých časov dožili sme sa v minulom roku. Čo nás očakáva v budúcom, kto by to vedel povedať? Bieda všeobecná ťažko tlačí svet. Nesčíselní opúšťajú svoje rodisko, aby v ďalekom a cudzom svete našli pre seba výživu, akej im neposkytuje zem tá, čo bola jejich rodičkou, Či sa vrátia zpiatky a splnia-li sa jejich túžby. čo ich niesly za široké more, kta to môže predvídať?

Čo tešilo zúfajúcich, čo pozdvihovalo klesajúcich, čo posilňovalo slabých v krutých zápasoch

s ťažkosťami života, to bola viera a to kresťanské povedomie, že panuje nad nami všeobecný nám Otec nebeský, láskavý a nekonečne milosrdný, bez jehožto vedomia nikomu ani vlások ná hlave sa neskrývi. Keď však Boh je s nami, kto môže byť proti nám!

Táto pevná a čilá viera nech je záštitou našou vo všetkom, čo nastávajúci rok donesie jednotlivým a celej spoločnosti ľudskej. Touto vierou oduševnení zväzujeme nad nesnádzami nášho života. Neostýchajme sa viery našu vyznávať. Nehaňbime sa za sväté náboženstvo našich predkov. Učenie Spasiteľa nášeho nasledujme v živote súkromnom a verejnom. V našom chovaní a jednaní, v našom obchode a zamestnaní budme vždy kresťania a katolíci. Za oslavu viery našej bojujme neohrozene. Oslava našej viery je naša vlastná oslava. V zápasoch za Boha, kráľa a vlasť do posledného muža verne podporujme našu kresťanskú ľudovú stranu. S víťazstvom kríža a s víťazstvom našej ľudovej strany, ktorá bojuje za oslavu Ukrižovaného, dá nám Boh všetkým šťastlivý nový rok!

Ohlas.

Pán Franc Skycsák, krajinský vyslanec bobrovského okresu dňa 28-ho novembra vystúpil z radu krajinských vyslancov ľudovej strany. Toto vystúpenie svoje v 50. čísle «Katolíckych Novín» a zároveň v 50. čísle «Slov. Týždenníka» od 8. decembra b. roku odôvodnil nasledovne: «Opustil som túto spoločnosť, — totižto spoločnosť krajinských vyslancov ľudovej strany — aby som nebol nútený pohaniť svoj rod a pôvod slovenský». Pred týmto jeho osvedčením ešte aj to uvádza: «že úradná strana ľudová v Pešti zazlila jeho pokračovanie, ba čo viac, žiadala od neho, aby sa proti národnostiam, teda proti (voličov svojich) právam slovenským obrátil».

Kolko slov, tolko nepravdy.

Aby každý vedomosť mal o pravom stave vecí, totiž o tom, že ľudová strana čo žiadala od pána Skycsáka a on z jeho strany prečo opustil ľudovú stranu, k odôvodneniu jeho pripojujeme nasledovné:

Ako ľudová strana program svoj zostavila, do 13. bodu vzala nasledovnú osnovu: «Stránka naša s úplnou ochotnosťou chce sa chovať oproti národnostiam a požiadavky jejích, nakoľko porovnať sa dajú s jednotou štátu uhorského a s národným jeho rázom, bude do ohľadu brať a spravodlivého i zaslúženého provádzania účastné ich činí.»

A sľub tento nielen do programu svojho vzala, lež od tých čias čo vkročila do snemu krajinskeho, verejne a statočne snažila sa vyplniť ho ľudová strana, zvlášte ohľadom ľudu jazyka slovenského.

Hľa, prv než vyslancov mala na sneme, založila slovenský časopis pod menom «Kresťan» a cestou tohoto, ako i ľudovými shromaždeniami, na horných stranách vydržiavanými slovom poučovala občanov o politických právach jejích, jedným slovom voviedla ich do života ústavného. Potom pod ochranu vzala občanov slovenského jazyka proti bašom verejnej správy; k tomu v ľudových shromaždeniach len tak, ako aj v krajinskom sneme hlas svoj pozdvihli členovia a vyslanci ľudovej strany a odpomoc žiadali, keď sa kde-tu proti ľudu násilie páchalo. Toto poučovanie a táto obrana donášajú už ovocie, bo chvála buď Bohu, minuli sa už tie časy, keď ľud slovenský proti vôli a presvedčeniu jeho v krdloch hnali ku voľbám stoličným, alebo krajinským, alebo keď hrozbami, násilím a strašením nútili ho k mlčanu.

Žiadala ďalej ľudová strana aj v krajinskom sneme a to nie jeden krát, aby do života uviedli národnostný zákon z roku 1868. jestli je dobrý, jestli je ale nie dobrý, aby ho revidovali, a síce tak, aby v ňom tak štátna jednota uhorskej vlasti vyjadrená ako aj právnym požiadavkam národnosti zodpovedeno bolo. Aj o to sa namáha ľudová strana, aby volebné právo čím viacej rozšírila, totiž, aby čím viacej ľudí dostalo volebné právo; lež s tou istou silou bojovala aj proti snahám tých, ktorí chceli to, aby len tí dostali volebné právo, čo vedia čítať a písať po maďarsky.

Naliehala ďalej aj na to, aby v školách vyučovanie náboženstva, v kostoloch ale ohlasovanie slova božieho v takých obciach, kde deti a vyrastli znajú len po slovensky, provodzovalo sa v jejích materinskej reči, čo ostatne nie ku nám patrí, lež do oboru osvieteného sboru biskupského.

To, aby usiloval sa ľud privlastniť sebe aj reč uhorskú, nezapierame, aj my sme žiadali, ba v záujme samého ľudu jazyka slovenského to aj žiadame, bo veď štát ten, v ktorom všetci — teda aj ľud slovenský — žijeme, je uhorsky, a aj vonkajšia sústava jeho je zároveň uhorská, potrebné je teda, aby aj ľud slovenský usiloval sa vedľa materinskej reči svojej privlastniť si aj reč uhorskú, aby zodpovedne vyvinutým pomerom prítomnej doby vo vlasti svojej vedel sa pohybovať ako mu náleží, ako to činia slovenského jazyka občania naši v Amerike s rečou anglickou, bez ktorej, ponevác je to tam reč štátna, pohnuť sa nemôžu.

A túto ľudovú stranu, ktorá, ako sme to povýš spomenuli, toľko činila, zápasila v záujme ľudu slovenského a ktorá v zápasoch týchto neraz prenasledovaniam vystavená bola, pri čom dostalo sa jej aj hrozného mena «vlastizrady»; túto stranu za novších časov jednotlivé a búriace noviny národnostné — dost nespravodlivo a nevdáčne z toho obviňujú, že ostala nevernou ku 13-tému bodu jej programu, že sa zriekla národnostiam sľubenej spravodlivosti a ochotnosti; pri tom ale noviny tieto nemyslia na to, že ľudová strana v novšom čase ani zotrenie, alebo revíziu nešťastných zákonov cirkevno politických dôrazne nežiadala, jednoducho z tej príčiny, bo už viac než vyše roka zápasíť musela v sneme o život

samého snemu a krajinskej ústavy, z čiastky následkom jednotajného odročovania snemu odsúdená je k nečinnosti.

A pán Franc Skycsák, ktorý všetko toto veľmi dobre mohol vedieť, ba všetko toto bezprostredne aj vedel, nielen že nevystúpil k obrane ľudovej strany oproti nespravodlivým nápadom spomenutých novín, lež i sám postavil sa do radov nápadcov. V ľudovom shromaždení 28. októbra b. r. v Námestove vydržiavanom keď predostrel ľudu návrh rezolúcie, dľa zprávy novín neodvolanej, to povedal: že v terajšej snemovni každá stránka je proti ľudu slovenskému a že oproti ľudu slovenskému nespravodlivá je každá strana, rozumie sa teda aj strana ľudová.

Ďalej v ten istý čas a na tom istom mieste osvedčil sa: že je náklonný postaviť sa na stanovisko pred niekoľko týždňami vyhláseného programu Fejérváryho, jestli ľudová strana na jeho otázky nedá mu odpoveď dľa jeho chuti a vôle.

Zarovnak v nepretrženom spojení a priateľstve stál s najosvedčenejšími a najprepiatejšími vodcami národnostnými, ktorí sú ti najväčší nepriatelia ľudovej strany, ba ešte aj na tom ľudovom shromaždení, ktoré ako to vôbec známo, tí najosvedčenejší mužovia národnostnej stránky chceli nedávno v Trnave držať, na zadanej o povolenie ku vrchnosti prosbe podpísaný bol ako jeden z rečníkov.

Nuž takého, čo sa takto chová oproti daktorej stránke, keď je ešte jej členom a krajinským vyslancom, tá stránka na každý pád musí na zodpovednosť ísť.

Aj my sme to teda urobili ohľadom pána Skycsáka. Pýtali sme sa ho, či je to pravda čo sme o ňom čítali a slyšali? On to zapieral, žeby bol nepriateľom ľudovej strany, alebo žeby on potajomne prívržencom bol národnostnej strany a jej programu, alebo žeby ho schvaloval. Aj to tvrdil, že do prosbopisu o povolenie ľudového shromaždenia v Trnave, ktoré ani povolené, teda ani vydržiavané nebolo, meno jeho prišlo bez jeho vedomia a žeby on, keby na tom shromaždení účasť bral bol pán farár Ferdinand Juriga (pred každým to známy ako muž národnostného presvedčenia), ku tomuto shromaždeniu nebol by sa dostavil, tým menej bol by tam rečnil.

My sme všetko, čo povedal spísali a odovzdali mu k podpísaniu. Nápis toho písma, ktoré bol mal podpísať znie osvedčenie a osnova jeho je nasledujúca:

«Osvedčenie. Nie je pravda, že národnostný program schvalujem a že na jeho uskutočnení pracujem, lebo ja stojím čisto na základe ľudového programu. Od dnešného dňa pretrhnem všetko obcovanie s národovcami a žiadam účasť brať na tom boji, ktorý ľudová strana oproti národovcom vede.

Osvedčujem sa, že bez môjho vedomia a súhlasu bolo vziaté v plán to, aby som s Ferdinandom Jurigom na tom istom shromaždení rečnil, a osvedčujem i to, že keby bol Juriga na tom shromaždení účasť bral, ja by som tam nebol rečnil, lebo moje politické zásady s tým pánom, s jeho súdruhmi, jako i s pohybom, ktorý vedú a s politickým smerom jejích novín tak sa nesrovnávajú, ako voda s ohňom.

Zazlievam a čo najostrejšie odsudzujem tie nespravodlivé útoky, ktoré sa proti ľudovej strane, najmä proti jej hornouhorským vyslancom zo strany «Slovenského Tyždenníka», «Oravy» a «Katolíckych Novín» robia.

Všetko toto mojím čestným slovom potvrdzujem.»

Vieme my to veľmi dobre, že ako pán Skycsák tak aj tie osobnosti a noviny, pred ktorými sme ho chceli chrániť, hany válat budú na ľudovú stranu. Práve preto držali sme za potreby vydať prítomný ohlas.

Nuž či toto ku podpisu predložené mu osvedčenie obsahuje to, čo pán Skycsák o tom tvrdí? Či to tam stojí, že úradná strana ľudová v Pešti žiadala od neho, aby sa proti (voličov svojích) právam slovenským obrátil? Pravda nie! A on predsa odoprel podpis tohoto osvedčenia. My sme mu dali na vedomie, že jestli do 8. hodiny večer tohože dňa vystúpenie svoje zo sväzku krajinských vyslancov ľudovej strany neodošle, my ho považujeme za takého, čo zo stránky našej vystúpil. Písmo, ktorým by nám vystúpenie svoje bol oznámil, do dnešného dňa sme nedostali a my ho od večera dňa 28. novembra považujeme, že z našej stránky vystúpil a pekne prosíme dobrý a verný ľud slovenský, nech sa nedá zväzdať, nech neverí tie válané na nás najneomnejšie hany, lež nech aj na ďalej neohrožene dôveruje v ľudovej strane a v jej vodcoch, nech drží sa i na ďalej s toľkou oduševnelosťou ako doposiaľ nepoškvrnenej zástavy ľudovej strany.

Aby to však katolícky ľud slovenský vskutku aj učinil mohol, nech sa chráni novín aké sú: «Katolícke Noviny», «Orava», «Slovenský Tyždenník», ktoré reznajú inšieho ako mysle a srdcia slovenského ľudu jednotajne búriť proti ľudovej strane. Alebo či snáď ten právne môže sa menovať priateľom ľudu, čo ako to «Slovenský Tyždenník» robi jednotajne a nepretržene tupí, haní, špiní katolícke náboženstvo, katolíckych kňazov a všetko čo je katolícke.

Budapešť, dňa 15. decembra 1905.

V mene krajinskej ľudovej strany snemovej:

Gróf Aladár Zichy,
predseda strany.

Francúzsky zákon o rozlúčení cirkve od štátu.

Každého katolíka musí zaujímať aj u nás, čo robia vo Francúzskej ľudia toho istého zmysľania, akých aj u nás dost máme. Je pravda, že títo až doposiaľ mali veľký vplyv na správu krajinskú, aj to je pravda, že tento vplyv jejích zdvojnásobil sa pod terajšou vládou, neopovazujú sa však vystupovať proti cirkvi a obyvateľstvu katolíckemu, bo sa boja katolíckeho ľudu a následkov, ktoré by u nás len k najväčšej škode jejích byť mohli. Aby však katolíci naši vedeli, čoho sú schopní nepriatelia cirkve, keď sa na vládu dostanú, uverejňujeme v nasledujúcom ten zákon, ktorý terajšia francúzska vláda freimaurerská cieľom celkovitého rozlúčenia cirkve od štátu, teda ku úplnému utlačení katolíckej cirkve vo Francúzsku do-

niesla. Tie najhlavnejšie nariadenia tohoto zákona sdelujeme v nasledujúcom :

1. §. Republika zabezpečuje slobodu svedomia. Zabezpečuje slobodné náboženstvo jedine s tým obmedzením, ktoré v záujme verejného poriadku ustáluje.

2. §. Republika neuznáva ani jednu cirkev, ani jednu cirkev neplatí, ani jednu cirkev nepodporuje. Následkom toho od 1. januára po vyhlásení tohoto zákona v rozpočte štátnom, stolícnom a obecnom zotre sa každý bod na udržanie cirkve sa vzťahujúci. *Verejné náboženské ústavy (fary, cirkevné úrady atď.) prestanu.*

3. §. Náboženské ústavy, ktoré dľa 2. paragrafu predstavujú, dočasne pokračovať môžu v účinkovaní svojom dotiaľ, kým cirkevné majetky ku prospechu v zákone tomtu predvídaných spolkov kultu verejne sa odpredajú. (Nasledujúce body tohto zákona ustanovujú spôsob toho, ako prítomne v rukách cirkevných nachodiace sa statky, pozemky, movitosti a nemovitosti odobrať a odpredať sa majú, ďalej aká štátna penzia prichodí prítomne plateným cirkevným úradníkom.

12. §. Stavania, ktoré tvoria vlastnosť štátu a ktoré na základe zákona od 18. Germinala roku X ho (toto je pomenovanie doby z prvej revolúcie francúzskej) ako do života vstúpil konkordát, prepustené boly cirkvám (totiž stolné chrámy, kostoly, kaplny, sinagogy, semenišťa) prepádajú do vlastníosti štátu, stolic a okresov.

13. §. Stavania k verejným službám božím patriace k použitiu odovzdajú sa bezplatne cirkevným spolkom založiť sa majúcim.

14. §. Paláce arcibiskupov a biskupov, farské stavania, semenišťa, ústavy protestantské bezplatne odovzdajú sa k upotrebeniu cirkevným spolkom, a sice paláce arcibiskupov a biskupov na dva roky, farské stavania a semenišťa na päť rokov.

18. §. Spolky založené z cieľov náboženských, založiť musia sa na základe spolkového zákona od 1. júla z roku 1901.

19. §. Vylučnou úlohou týchto spolkov je pestovanie náboženstva. Takýto spolok musí mať v obciach z tisíc duší pozostávajúcich aspoň 7 členov; obce z 1000—2000 musia mať aspoň 15 členov; obce vyše 2000 duší aspoň 25 členov vo spolku. Spolky aspoň jedenkrát v roku cieľom dozorstva peňažnej správy musia držať valné riadne skromaždenia. Dary a príspevky k udržaniu kultu dovoleno je spolkom sbierať. Spolky kultu v zmysle spolkového zákona môžu sa sdružiť.

22. §. Náboženské spolky môžu sbierať fondy rezervné.

23. §. Shromaždenia ku službám božím sú verejné. Oznámiť musia sa vrchnostam, dostatočné je však oznámiť ich jedonkrát v roku.

26. §. V miestnosťach ku službám božím slúžiacich zakázané je politické shromaždenia vydržiavať.

27. §. Poriadok vyzváňania ustanoví obecný úrad pri nedorozumení mešťanostu a predsedu cirkevného, prefekt.

28. §. V budúcnosti *zakázané je akýkoľvek nábožen*

ský odznak na akomkoľvek verejnom stavaní alebo verejnom mieste potrebovať — vynímajú sa k náboženským cieľom slúžiace domy, cintory, hrobové pomníky, muzea alebo výstavy.

30. §. Vyučovanie v náboženstve u dietok od 6—13. roku *prevádzat sa smie len krom hodín školských.*

31. §. Školáci semenišťa i na ďalej oslobodení sú od služby vojanskej v tej miere, ako to 23. §. zákona z roku 1888. nariaďuje, podmienkou tohoto nariadenia je, aby s 23. rokom u daktorého cirkevného spolku dostali s platom spojenú službu.

Toto sú tie najhlavnejšie body zákona francúzskeho na úplné rozlúčenie cirkve od štátu. Z tohoto vidno, že francúzska republika olúpi katolícku cirkev o celý jej majetok movitý a nemovitý. Odoberie beznábožensky štát katolikom všetky kostoly. Užívať ich môžu napozatým len s dovolením štátu. Ku pestovaniu náboženstva a udržaniu kultu môžu si zakladať náboženské spolky. Keď si ich ale založili a spolok takýto vládze zase dajakým majetkom, opet príde štát a shabe spolkový majetok. Proti tejto lúpeži nenie žiadnej appelláty. Takto vyzerá tá oslavovaná sloboda Francúzov. Je to ozaj gazdovstvo liberálne a freimaurerské. Svätý otec pápež Pius X. protestoval proti tomuto zákonu. K rozhodnému kroku odhodlá sa, keď s prvým januárom roku 1906. v život bude uvedený. Na teraz je vo Francúsku uprázdnených sedemnást biskupských stolic. Biskupov pravda prítomne právo má vymenovať pápež, celkom neodvisle od francúzskej vlády, kto ich však bude platiť, keď biskupstvám štát všetko odobral a cirkvi nedá to, ku čomu dľa predošlých zákonov sa zaviazal.

Rozlúčenie cirkve od štátu je ten najsmutnejší príklad liberálneho a freimaurerského vladárenia. Nech on slúži za výstrahu každému katolikovi Uhorska. Aj u nás máme dosť slobodnomyselných, priame takých, ako sú vo Francúzsku. Aj u nás máme viacej nepriateľov cirkve, ako ich treba. Aj u nás máme dosť ľudí, čo bažia po statkoch cirkevných. Tu, hľa, vidíme, ako vyzerá cirkev, keď sa títo dostanú na vládu, alebo vo väčšine do snemu. Je toto o jednu závažnú príčinu viacej, aby každý verný katolik neohrozene a pevne držal s jedinou stranou politickou, ktorá verne bojuje za všetky záujmy katolikov. Až sa všetci katolíci pridružia ku kresťanskej strane ľudovej, až verne vydržia pod čistou a bielou jej zástavou, vtedy novomódne pohanstvo nepríde ku vláde a Uhorsko po všetky časy ostane kresťanské. V pamätný deň slávneho narodenia Vykupiteľa sveta nech po celej krajine, v palácoch veľmožov a chalupách chudobných všetci veriaci spájajú sa vo vrúcnych modlitbách za víťazstvo cirkve rímsko katolíckej nad neveriacimi a bludármi časov terajších!

Zachráň Pane, našu uhorskú katolícku cirkev od podobného navštívenia.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan»-a!**

POLITICKÉ CHÝRY.

Čo nás udržuje.

Z príležitosti veľkých sviatkov vianočných obracia sa ku katolíckemu ľudu veľazaslúžený zakladateľ ľudovej strany gróf Ferdinand Zichy slovami hlbokého nadchnutia viery a nezlomného presvedčenia katolíckého. Aj tohoto roku ozval sa otcovsky hlas tohoto veľkými milosťami božskými nadaného muža, ktorými zrejme dokazuje, čo udržuje nás a celý katolícky svet. Zlaté slová tieto uverejňujeme v krátkom výfahu ako nasleduje:

«Nám ľudovej strane treba tiež dnes s povdačnosťou rozpomätať na to, že za vieru našu spojil sme sa mohli vo verejnosti, na poli ústavného života nášeho.

My zatiaľ žijeme vo viere, pokiaľ veríme, pokiaľ viera naša je čilá a účinkujúca, pokiaľ povzbuduje nás láska, aby sme privinuli ku sebe každého; rozčilujme túto našu vieru a obnovujme všetko v Kristu. V týchto snáhach našich istotne na pomoci nám bude Boh a cirkev.

S povdačnosťou rozpomätať sa nám treba na to, čo s milosťou božskou už doposiaľ obsiahnuť sme mohli.

Vierou oduševnení vystúpili sme verejne proti nevere. Život kresťanský vzbudil sa kolo nás k novému životu. Cirkev kresťanska pozdvihuje slovo svoje proti tým, čo ju zapierajú a jej ubližujú. Slovo svoje však pozdvihujú proti tomuto nielen tí čo spojení sú s nami v politickú ľudovú stranu lež aj všetci skutočne veriaci kresťania.

My ohlasujeme, že kresťan za pravé manželstvo považuje len také, ktoré viaže sa na základe kresťanskej pravdy v Ježiši Kristu a v ktorom manželja žijú a záležitosti svoje spravujú dľa učenia Pána Ježiša.

My ohlasujeme lásku ku chudobe a ku triede robotníckej a ku tomuto cieľu vyzývame bohatých a štát, aby spolupracovali s cirkvou. My žiadame poistenie najmenej čiasťky k vyživeniu ako tiež aby robotníctvu poistené boli robota a výrobok. Ľudová strana možným chce učiniť to aby každá kresťanska rodina podržať mohla svoj majetok, že by to bol jej rodinným základom a nebola prinútená túlať sa po svete, lež zmáhala sa vo svojej vlasti.

My ohlasujeme, že kresťanska pravda a láska k bližnému jedinkým liekom sú proti všetkým biedam a nehodám spoločenským a že tieto základom majú byť všetkých štátnych zákonov a nariadení.

My ohlasujeme, že bez rozdielu náboženstva a rodu v jednote lásky zastávať máme všetky spravodlivé záujmy štátu uhorského a každého jej občana.

My ohlasujeme, že cirkev v jej slobode, neporušenosti, v jej právach a ustanovižňách, vyučovaním a obranou pravdy, v živote štátnom, v jeho zákonodarstve a správe povinní sme brániť.

Treba nám ukazovať na bližiace sa nebezpečie, šíriace sa blúdy treba nám odhaliť; z tej príčiny v pevných radoch treba nám stáť v sbore krajinského zastupiteľstva. Mužsky treba sa nám držať a vitisať tých z proizvodzovania vlády, čo po nepravých cestách bludia, na tieto zvädzajú i sám národ.

My máme veľku čiasťku v založení spisby kresťanskej, následkom toho je, že teraz už aj ľud má svoje časopisy.

Naším namáhaním povstali všetrainne kruhy a spolky rozličného oboru, v ktorých sa pestuje duch kresťanský.

My žiadame zpiatky znamenie svätého križa v kresťanskej škole, vo spoločnosti zarovnak ako v štáte. Zásady naše ohlasujeme verejne v shromáždzeniach po celej krajine.

Žiadame čo s najväčším dôrazom katolícku autonómiu a prosíme kráľa apoštolského, aby cieľom obrany viery zákonné práva svoje používať ráčil.

Prestali prítomne jednostajné nápady proti kresťanstvu zo stránky liberálov a z liberalnej strany, ktorá nápady tieto viedla, teraz ostalo už len meno.

My s pozdvihnutou hlavou zjaviť sa môžeme všade. Tak v spoločensťve ako v zákonodarstve.

Terajšie rozorvané časy, ktoré zapierajú našu krajinku ústavu hrozia znovu aj katolíckej cirkve. Zo škôl chystajú sa ju celkom vytisnúť a správu jej majetku odobrať. Vzdýchajme o pomoc v tých ťažkých zápasoch čo nás očakávajú; Všemohúci, daj nám sily, vytrvania, miernosti a múdrosti, aby tieto sprovádzaly nás do zemi zaslúbenia pod zástitom kresťanstva a koruny svätostefanskej.

V tejto nádeji žijeme, oblažuje nás viera a spasuje láska v čas radosti vianočnej. Chrám Pána sú preplnené. Kto by dnes nerozpomätal sa na rodinu a vlast svoju; kto by dnes zabudnúť mohol na Boha svojho.

Zaďakovanie Fejérváryho vlády.

V pamätanom zasadnutí snemovne 19 decembra, tak parlament ako aj dom veľmožov vyzdvihli protest proti nozákonnému odročeniu snemu. Fejérváry hneď na to šiel do Viedne a podal jeho veličenstvu kráľovi demissiu, to ješť zaďakovanie sa celého ministerstva. Ponevác krajina nemôže byť bez vlády, jeho veličenstvo kráľ toto zaďakovanie na tento čas neprijal. Fejérváryho vláda je však celkom nemožná a keď aj kráľ zaďakovanie jej na tento čas neprijal bez pochyby o nedlho príde ten čas keď Fejérvárymu a jeho vláde na veky odspievajú.

Fejérváry a konštitúcia.

Ako si Fejérváry a jeho vláda konštitúciu vykladajú to vidieť z nasledujúceho: Dali konsignovať 19. decembra v kasárni blízko parlamentu dve stotiny honvédov tým cieľom, aby jestli krajinkski vyslancovia po vyhlásení odročenia snemu pospolu ostali a ďalej sa radili, ozbrojení ostrými patronkami napadli snemovňu a krajinkských vyslancov z tadial odstránili. Honvédi zkladajú prisahu na konštitúciu. Bolo by sa teda od nich žiadalo aby jednali proti svojej prisaha. Fejérváry bráchialným nási-

lím chce odstrániť krajinských vyslancov z parlamentu, bije sa však pri tom v prsia, že jeho vláda je parlamentárna. Čo je to? Prísahu ktoru na konštitúciu zložil ruší sám protikonštitucionálnymi nariadeniami a chce k tomu nútiť aj honvédov. Keď je toto konštitucionalizmus to je blato kaša a mláka omáčka.

Kristóffyho volebné právo.

Neopovážil sa Kristóffy vychýrenú predlohu volebného práva osobne predosieť parlamentu lež ju poslal len novinám. My predlohu túto uverejníme v budúcom čísle. Presvedčia sa naši čitatelia na svoje vlastné oči, že Kristóffyho predloka volebného práva je taký švindľ akého doposiaľ na svete nebolo. Neni tam reči o všeobecnom ani o tajnom práve. Je to humbug akým Kristóffy, socialdemokrati a jejich bratia národovci cez týždne balamútili svet

Amerikánske reklamy.

Vyšiel kalendár, vraj «Posla Svätého Antona Paduanského». V tomto stojí medzi iným, že pápež nariadil, aby sa katolíci predplácali na «Katolícke Noviny». Kto teda nechce byť neposlušným oproti miestodržiteľovi Ježiša Krista — stojí tam ďalej — ten nech si píše po «Katolícke Noviny». — Toto ozaj patri medzi amerikánske reklamy. Celý kalendár obsahuje vlastne len nápady a výbuchy proti katolíckym biskupom a proti ľudovej strane. Svätý Anton je dobrý, milosrdný a nadmieru trpezlivý Svätý. Bol by však k poľutovaniu, keby nemal hodnejších poslov, ako je tento. Takýmto jednaním nerozširuje sa úcta svätého Antona Paduanského. Je to oproti zneučtovanie jeho mena a prímluvy. Veriaci katolíci podakujú sa pekne aj za takéhoto «Posla», ako aj za tie noviny, ktoré on odporúča.

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzi a Nemci.

Jako je známé, nemecká vláda predostrela ríšskemu snemu návrh zákona o obrovskom rozmnožení nemeckej floty. Na tento nemecký návrh už prišla francúzska odpoveď. Francúzsky námornícky minister Thomson totižto pred jedným žurnalistom vyslovil sa nasledovne: Celý svet je o tom presvedčený, že francúzska flotta na tento čas stojí nad nemeckou flottou a že ročných 120 miliónov je dostatočné k udržaniu tejto prevahy. Námornícky minister z príležitosti pojednávania rozpočtu na rok 1906. bude pýtať splnomocnenie k tomu, aby mimo torpedoborcov a popod more plávajúcich korvett hneď dal stavať tri nové pancierové lode. Týmito loďami začne sa stavba lodí novej serie. Lode budú mať po 18.000 tonn, budú hnané rýchlosťou 19 uzlov za hodinu a budú mať po štyri delá 305 cm. kalibru a po dvanásť diel 24 cm. kalibru.

Z Ruska.

V Rusku ešte vždy nenastal pokoj a ani niet nádeje, že by behom krátkeho času nastal. Z Kievu oznamujú,

že sa tam vzbúrili dva pešie pluky. Vzbúrenci sa srazili s vojskom, ktoré ostalo verné ku cárovi a s oboch strán padlo mnoho mŕtvých a ranených. Podobné srážky sa udaly aj v iných mestách.

O novšom všeobecnom štrajku oznamujú, že v Moskve už všetci robotníci zastavili prácu. V Petrohrade sa ešte nezapočal všeobecný štrajk, ale v každej hodine očakávajú, že robotníci na daný znak opustia dielne. — Z Varšavy oznamujú, že tam tiež každú hodinu očakávajú vypuknutie všeobecného štrajku. Ponevác aj železničari chcú štrajkovať, ženijné čaty stoja v úplnom vystrojení, aby v páde železničného štrajku hneď mohli konať železničnú službu. Vláda robí všetko možné, aby všeobecný štrajk prekazila, ale veľmi otáznne je, či jej námahanie bude mať výsledok.

B E S E D N I C A.

Poučné rozprávky.

(Dokončenie.)

Chlapi rozbehli sa na stranu, aby im nezaškodil vápenný dážď. Chudák židák nestihol ujst. Ženy daly sa doňho a počaly ho bieliť, ktorá na bielo, ktorá na žltu, iná na zeleno. Naplašený žid nevedel kam z konopí, a aby kožu svoju zachránil, skočil zo suda a páľil ako zajac. Ženy za ním so šetkami. Ktorá ho dohonila, bachla po hlave, po chrbte, kde ho trafila. Pred nimi bola hodná barina, do nej vohnaly milého kazateľa. Po pás brodil v blate, a nachytil na seba dakoľko koňských pijavíc.

Keď žandári videli čo sa robí, bežali za ženami, ale už bolo neskoro, žida neobránili od špatného kúpeľa. Odľal vykrikoval:

— Postrieľajte ich! Poviažte ich!

Triasol sa a sekal zubami od strachu a od studenej vody.

Žandári obstáli močiar a tislí nazad ženy.

— Ale páni žandári nech dovoľia, aby sme ho ešte trochu zafarbili. Trochu na zeleno. Ja by ho na žltu . . . vravely ženy.

— Majte rozum, už bolo dost toho.

Goldberger horko-ťažko vyviaznul z bahna, ale už vtedy tam bola celá dedina. Bolo smiechu a kriku. Takto sprevádzali krivonosa k obecnému domu, kde dostal od notára obsúchané háby, lebo jeho na nič boly. Robil krik, že pôjde k ministrovi a dá pozatvárať všetky ženy, ale rychtár to mu povedal, že nech dá toho zavreť, kto ho ta volal.

Ozaj, čo je s Bakitom?

Jaknáhle videl, čo sa bude robiť, utekal sa schovať, aby sa mu neušlo trochu farby. Ani vlastná jeho žena

nebola by mu odpustila. Teraz, keď je už po víchrici, šiel po záhumni na obecný dom, že poteší Goldbergera. No, na dobré miesto prišiel. Ako ho židák zazrel, dal sa doňho dvoma pästami, a nech sú nenie tam žandári, dosť ľahko bol by mu oči vybil.

— Vy sviniar! Vy gazember, prečo ste ma volali medzi tento hlúpy ľud? Treba vám socializmus! Takým somárom! Ale počkajte, dám vás pozatvárať. Najsamprv teba, ty somár. Ty trhan . . . — nadával židák Bakitovi.

Tento horel od haňby. Hľa, počuli rychtár, notár aj iní, ako mu nadáva ten židák. Beda mu, neobstojí v dedine. Ale tak mu treba, na čo sa spriadol s ním? Aby čert vzal všetkých socialistov. Teda takto chcú pomôcť ľudu chudobnému? Blázon, kto im verí. Somár, kto sa dá zväbiť. Paplúsi židovskí sľubujú robotníkom bohatstvo, slobodu, veľký výrobok. Delia medzi nich cudzie majetky, čo je najväčšie kmínstvo. Búria ľud oproti vrchnostam a oproti majetným ľuďom. Takto len zbojníci robia. A k vôli takýmto mal by opustiť Boha, vadiť sa so ženou, a vrhnúť do nešťastia Betku, toto dobré dieťa? Nie! To neurobí.

— Ale, kde ste potratili rozum, keď ste sa dali na takéto špatné remeslo, — pýtal sa notár Bakitu.

— Takúto potupu priniesť na dedinu. Pfuj! — poznamenal rychtár.

Ale to už Peter nepočul. Stiahol sirák na oči a páčil domov.

— Aj vy sa berte. Myslím, že príučné, ktoré ste tu dostali nikdy nezabudnete. Socializmus neni pre náš ľud, to je len pre bláznov, ktorí na toľko sú hlúpi, že veria takým somárom, aký ste aj vy. Marš von z dediny, — zahromžil rychtár na žida. Ten vysadol na kočiara. Rychtár dal preňho dvoch žandárov k ochrane, aby ho vypravili z dediny.

Viem, nikdy viac nepríde zpiatky. Bárs by ho všade takto prijali. Ale nielen jeho, ale všetkých k nemu podobných befarov.

O pár dní obdržal Bakita list od Goldbergera. Pädesiat korún pýtal od neho za ten výlet do Bobrovej. Vyhražal sa, že ak mu nepoše, zažaluje ho u súdu.

— Žaluj ty tvojho starého otca, ale nie mňa, zabraučal Bakita, vzal pero a načarbal na list Goldbergerov:

— Nebolo vám dosť čo ste dostali? Prídite ešte raz, vyplatím vás valaškou.

Odpoveď nedostal.

Pc tejto komédii, ktorú nikdy nezabudnú Bobrovania, najlepšie pochodili Gábriš a Betka. Otec uznal, že hlúposť chceľ vykonať, a s radosťou sľúbil Betku Gábrišovi, keď poslal pytačov. Sobrali sa a žijú aj dnes blažene.

Bakita je už starý človek, tak podobne aj jeho dobrá manželka. Na miesto nich mladí gazdujú, a opatrujú rodičov v starobe. Starkí tešia sa drobizgu a Bakita len vtedy sa zarmúti, keď dakto Goldbergera spomene.

— Nech zdochne aj so socialistmi — vraví.

Fatranský.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

CHÝRNIK.

Všetkým milým dopisovateľom, čitateľom a čitateľkám našim prajeme z hlbín srdca šťastlivý nový rok!

Vianoce jeho veličenstva. Z Viedne oznamujú, že kráľ Franc Jozef vianočné sviatky ztrávil vo Wallsee u svojej dcéry Marie Valerie vydatej za arcikniežatom Francom Salvatorom.

Vilhelm Szecsányi †. S úplnou sútrasťou prichodí nám na vedomie dať všetkým verným ľudakom ten chý-, že Vilhelm Szecsányi, veľkotopolčiansky dekan a farár, titulárny kanonik slávnej kapitule ostrihomskej, prisedný sv. stolice, kňaz-jubilár dňa 17. dec. večer usnul sladko v Pánu. Bol on najstarší kňaz arcibiskupstva ostrihomskeho a neunavene horlivým údom ľudovej strany. Pozostatky veľazaslúženého zomrelého dňa 20. decembra pochované byly k večnému pokoji vo Veľkých Topolčanoch. Pri pohrabe zo stránky ľudovej prítomný bol pápežský praelát a vyslavec krajinský Ján Molnár.

Uvítanie kardinála Samassu v Jágri. Kardinál Samassa dňa 22. dec. prišiel do Jágru. Hlavný župan stolice Kállay šiel Samassovi v ústrety až po Hatvan. Na jágerskom nádraží kardinála pod vedením mešfanosta Desidera Jankovicsa uvítal zastupiteľský sbor mesta a početné obecenstvo. Kardinála mešfanosta pozdravil rečou, na čo kardinál hlboko dojatý poďakoval sa za okázalé uvítanie. Potom pochod tiahol do mesta. Na celej ceste od nádražia po arcibiskupskú residenciu okná domov byly osvetlené. Večer bol na počtu kardinála faklový pochod s hudbou. Kňazstvo uvítalo kardinála v arcibiskupskej residencii.

Vysvätenie nových arcipastierov v Ríme. Pápež Pius X. dňa 21. decembra v Sixtinskej kaplne vysvätil rožňavského biskupa Ludvika Balás, stolnobelohradského biskupa Ottokára Prohászka a päťkostolského biskupa grófa Juliusa Zichyho. Pápežovi assistoval kaločský arcibiskup, sedmohradský biskup a viac kardinálov. Ponevác satmársky biskup Mayer leží chorý, preto nemohol odcestovať na posviacku do Rímu. Po vysviacke byly raňajky, na ktorých bol prítomný aj sv. otec. Večer pápežský štátny sekretár kardinál Merry del Val dával na počtu uhorských biskupov obed.

Bez predbežného oznámenia u kráľa. Ako je známe, ku kráľovi môže ísť na audienciu iba ten, kto sa vopred oznámi. Dňa 21. dec. podplukovník 8. dragonskeho pluku Ludvik Wetter bol ale na výsluchu u panovníka bez toho, že by to bol predbežne oznámil. Dampierovmu kyrassírskemu pluku, z ktorého pozdejšie ostal 8. dragonský pluk, Ferdinand II. na uznanie jeho hrdinskosti dal totiž tú výhodu, že pluk s hudbou a pod zástavou

môže prejsť hockedy po dvore Burgu a veliteľ pluku bez predbežného oznámenia smie ísť ku kráľovi.

Kráľov dar. Jeho veličenstvo kráľ ako po iné roky v zime, tak i teraz udelil zo svojej privátnej pokladnice pre chudobu mesta Budapešti 12.000 korún na kurivo, pre chudobných v Budapešti 10 000 korún a pre chudobných Gedellova 600 korún.

Sobáš kniežata Eitela Fridricha. Z Berlína oznamujú: Dľa novšieho rozhodnutia sňatok kniežata Eitela Fridricha s oldenburgskou princeznou Žofiou odbyvať sa bude v prvých dňoch marca budúceho roku a nie vtedy, keď nemecký cisársky pár bude sláviť svoju striebornú svatbu. Striebornú svatbu zasvätia totiž v rodinnom kruhu, kdežto svatba kniežata Eitela Fridricha bude sa odpravovať za veľkej slávnosti.

Podplatený hlavný slúžny. Lekárnik Patay z Baláz Ďarmot pred niekoľko rokami zadal prosbu, aby v Sereďi (st. prešporská) postavil mohol druhú lekárňu Sereďský apatekár Szkicsák bál sa konkurencie a preto sa všemožne snažil prekaziť, aby druhú lekárňu nepovolili. Aby dosiahol svoj cieľ, trnavskému býv. hlavnému slúžnemu Vilhelmovi Kissovi dal 800, notárovi Jozefovi Kulirovi 200, okresnému lekárovi drovi Arminovi Rosenbaumovi 6000 korún a krem toho hlavnému slúžnemu sľúbil ešte 200 korún, jestli povolenie druhej lekárne prekaziť. Dr. Rosenbaum od tých čias sdieral Szkicsáka, ktorý konečne prinútený bol ho oznámiť. Takto podplácanie vyšlo na javo a kráľ. fiškalát v Prešporoku zaviedol proti hlavnému slúžnemu, okresnému lekárovi a podplácajúcemu lekárnikovi pravotu. Proti notárovi nemohli zaviesť pravotu, lebo medzi časom zomrel. Prešporský súd všetkých troch obžalovaných oslobodil, ale súdna tabuľa v Prešporoku výrok súdnej stolice zrušila a Vilhelma Kissa odsúdila na 2000 korún, dra Rosenbauma na 1000 korún a Szkicsáka na 180 korún peňažnej pokuty. Odsúdení oznámili nullitu, ktorú kúria tieto dni pojednávala a Vilhelma Kissa odsúdila na štyri mesiace do väzenia, dra Rosenbauma na tri mesiace do väzenia a trest Szkicsáka potvrdila.

Boj žandárov s roľníkmi. Medzi obyvateľmi obcí Lovrac a Opanci (v Horvatsku) pre chotár boli zvyady na dennom poriadku, tak že sa musela zamiešať žandarméria. Roľníci strelili na žandárov, ktorí tiež strelili. Jeden sedliak padol mŕtvý a štyria boli ťažko ranení.

Vlci. Na horných stranách stolice beregskej zavítala krutá zima a vlci sa veľmi rozmnožili. Ovčie triedy vlci deň po deň kynozia. Tak minulé dni v obci Bistrá zhltili vlci jednému gazdovi 18 oviec. Na prosbu gazdov sriadia na vlkov hon.

Chýry zo Spiša. Administratívny výbor stolice spišskej dňa 12. decembra vydržoval svoje riadne mesačné zasadnutie. Správca finančnej direkcie oznámil, že v novembri zaplatili 120.718 korún 78 halierov priamej dane štátnej, teda o 105.956 korún 49 halierov menej, ako lanského roku v tom istom mesiaci. Škôldozorca oznámil, že v novembri riadne sa učilo všade, len vo Velkom Slavkove boli školy pre všeliaké detinské choroby za istý čas zavreté. Hlavný lekár oznámil, že zdravotný stav bol v novembri dosť prajný v stolici. Zverolekár oznámil, že v novembri sa nákazlivé dobytčie nemoce len sem a tam ukázali. Mnoho statku bolo na jarmokoch, ale málo sa predalo. Na železnici viezli v novembri zo Spiša do iných krajov Uhorska 89 kusov rozného statku, 249 oviec a 139 ošípaných a do cudzozemska len dva kone. V novembri sa vydalo v celej stolici 3861 passov, — Stoličný výbor zase v nasledujúci deň, to jest dňa 13. dec. držal svoje zimné zasadnutie. Volilo sa päť údov do administratívneho výboru stoličného. Zvífazila stoličná opozícia. Vyvolení sú: dr. Michal Mariássy, ablegát levočský; Aladár Raisz, ablegát sobotský; Coelestin Kompanyik, opát-farár levočský; gróf Vidor Csáky a Andor Sponer. Prepadli ale Koloman Münnich, ten arciliberál spišský; Ján Beervaldszky, kanonik a Viktor Sztavacs, hlavný slúžny na odpočinku. — Kežmarský kráľovský notariát sa od 1. marca rozdelí, a síce tak, že aj v Starej Lubovni bude k ráľovský notár. Ku kežmarskému budú prináležať kežmarský a sobotský okres a ku starolubovskému starovesský a lubovenský okres. — Mešťanosta mesta Popradu Štefan Kovács zadakoval z úradu. — Medzi Popradom a Tatra-Lomnicou sa dňa 15. dec. zase začala železničná prenávka a trvať bude do konca februára. — Nešťastlive pochodil dňa 5. dec. istý Ján Barger z obce Gerlachfalu pod Tatrami. Tohože dňa bol v Poprade na jarmoku a predal tam koňa svojoho za 260 korún. Ako sa domov vrátil, zišiel sa na ceste s tromi svojimi spoluobčanmi, a síce s Jánom Hrobonom, s Jánom Faixom a s Jánom Csonka. Ti sa začali s nim dohadovať, potom vadil a to tak veľmi, že ho natoľko zbili, že bez seba ostal ležať. To využiteľovali k tomu, že mu všetky za koňa obdržané peniaze ukradli. Teraz je vyšetrovanie.

Z krčmy vyhodný financ. Levočská súdna stolica krompachského krčmára, Šimona Littauera odsúdila bola pre násilie spáchané proti vrchnosti na jeden mesiac do väzenia. Lanského roku do krčmy Littauera zavítal jeden do civilných šiat odený financ a chcel shabať jednu škatulku cigaret. Krčmár sa nahneval, financa telesne bantoval a napokon vyhodil ho z krčmy. Krčmár appelloval

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Irszágos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malújako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odprávi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiaskach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂ % tový požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoluje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

a košícká súdna stolica ho odsúdila na 14 dní do väzenia pre ľahkú telesnú urážku. Tabula vyriekla, že financa, ktorý sa ako hosť bavil v kréme, nemožno považovať za medzítka vrchnosti. Kráľovská kúria výrok súdnej tabule potvrdila.

Klamstvo s poistením. V Ungvári prišli na stopu zvláštnemu klamstvu. Jedna «spoločnosť» asi o 60.000 korún oškodila jeden hlavnomestský poisťujúci ústav. Klamstvo spáchali poprední ľudia, medzi ktorými je aj jeden lekár. Patriční páchali klamstvá už od rokov asice tak, že ťažko chorých ľudí dali poistiť na veľký obnos na život a keď zomrel, peniaze vyzdvihli. Takto poistili aj hlavného lekára ungvárskej nemocnice dra Bélu Braymanna, ktorý klamstvo toto odhalil a vinníkov oznámil patričnej vrchnosti.

Oheň vo Vibornej. Z Levoče zdelujú, že v obci Vibornej zúril požiar, ktorému padly v obeť aj ľudské životy. Oheň totiž povstal v noci so dňa 17. na 18. decembra v mlyne, ktorý tú noc práve stál. Obyvatelia obce spali a oheň sa vo veľkom vetre rýchle šíril. Nebezpečie zbadal najprv mlynár, ale vtedy dvere izby už horely. Mlynár zobudil svoju manželku, dvoch synov a uňho spiacieho pastiera. Dvaja synovia otvorili okno a vyskočili von; ostatní pre veľký dym nevedeli za nimi skočiť a preto sbehli do pivnice. Tu pozdejšie mlynára i s jeho dcérou našli v bezpovedomom stave; vedľa nich ležal pastier, ktorý sa od veľkého dymu zadusil. Mlynárka zhorela na uhoľ.

Vzbura vo Veršeci. Medzinárodná socialistická strana vo Veršeci oznámila policii, že dňa 18. decembra večer chce sriadiť demonštratívny pochod a potom vydržiavať ľudové shromaždenie. Policia pochod jako i ľudové shromaždenie zakázala a výrok policie potvrdil aj minister vnútorných záležitostí. Vzdor zákazu socialisti — počtom asi 400 — sa predsa síšli, ale na vyzvanie policie sa rozišli. Pozdejšie 300 socialistov síšlo sa v jednej kréme, kde chceli vydržiavať shromaždenie. Policajti viaceráz oslovili socialistov, aby sa rozišli a ponevác toto nechceli urobiť, preto policajný kapitaň pýtal vojenskú pomoc a jedna stotina pechoty aj vyrukovala. Keď polícia opätovne vyzvala socialistov, aby sa rozišli, socialisti začali bantovať policajtov. Strhla sa bitka, v ktorej z oboch strán boli viacerí ranení. Konečne policii podarilo sa socialistov rozprášiť. Novšie výtrznosti sa neudaly.

Objednávka ministerstva orby. Prefikaným spôsobom výsudili neznámi švindleri od Emila Herblayho knih v cene 1500 korún. Herblay, ktorý je dozorcem chovy dobytky vydal nedávno knihu pod názvom «Chova dobytky». Dňa 21. dec. na telefone upovedomili manželku Herblayho, že ministerstvo orby z diela objednalo 300 exemplárov a že onedlho pošle si pre knihy. Skutočne o chvíľu prišiel na Herblayho byt v mestskom lesíku jeden človek a vzal 300 knih, ktoré sú hodné asi 1500 korún. Keď sa Herblay vrátil, len vtedy vyšlo na javo, že voláky šudier ho oklamal. Klamstvo mohol spáchať iba taký, kto pomery Herblayho dobre zná.

Koľko žiakov sa zapísalo do štátnych ľudových škôl? Dľa výkazu ministerstva výučby v školskom roku 1905—1906. do štátnych škôl sa zapísalo 183.085 chlapcov a 176.179 dievčienec, súhrnom 359.264 žiakov, to jest o 22.453 viac, než predošlého školského roku. Ohľadom náboženstva bolo medzi žiakmi: 186.610 rímskokatolíkov, 25.437 grécko-katolíkov, 22.845 pravoslávnych, 20.830 evanjelikov augš. vyznania, 59.659 reformátov, 5389 unitárov, 28.345 židov a iného náboženstva 49 žiakov. Vzhľadom na materinskú reč bolo medzi žiakmi: Maďarov 191.524, Nemcov 58.984, Slovákov 47.784, Rumunov 33.677, Rusínov 13.043, Horvatov 5729, Srbov 3732 a iného jazyka 4801 žiakov. Do každodennej školy chodilo 290.681 žiakov, asice do I. triedy 82.198, do II. triedy 67.740, do III. triedy 49.099, do IV. triedy 45.710, do V. triedy 24.751 a do VI. triedy 11.183 žiakov. Do opakovacej školy chodilo 68.583 žiakov asice do všobecnej opakovacej školy 20.364 a do gazdovskej opakovacej školy 48.219 žiakov.

Škandál v Krajinskom kassíne. Rozčuľujúci výjav sa odohral dňa 21. dec. v noci o 11. hodine v predsieni Krajinského kassína v Budapešti. Pred kassino prišla na fiaku manželka statkára Andora J., syna jedného bohatého opozičného vyslanca a dala vyvolať svojho manžela. Mladú ženskú asi pred dvoma týždňami si pojal statkár za manželku, ale tieto dni ju bez príčiny opustil. Manžel v sprievode jedného sluhu kassína vyšiel do predsieni, kde ho manželka vzala na zodpovednosť, ale mužský dal jej grobiansku odpoveď. Na to mladá pani vyňala korbáč a napadla svojho manžela. Nemilosrdne ho bila a bola by mu zaiste i ublížila, keby neboli príbehli sľuhovia, ktorí jej korbáč vytrhli z ruky. Mužského zaviezli na jeho byt a mladá manželka spokojne sa vzdialila.

Oheň v jednej bani. V kamennouhelnej bani v Neusattli (Česko) dňa 20. dec. predpoludním o 10. hodine vypukol oheň, ktorý sa veľmi rýchle šíril, tak že jednu časť robotníkov nebolo možné oratovať. Baníkov začali hneď ratovať, ale ochrancí nevedeli sa dostať k nim. Keď sa udalo nešťastie, v bani pracovalo 30 robotníkov. Hovorí sa, že uhlie sa samo od seba chytilo a od horiaceho uhlia vybušili plyny. Dľa dosavádneho ustálenia zahynulo 27 ľudí, zväčša otcov početnej famílie. Keď sa rozletely chýry o nešťastí, obyvateľstvo hrnulo sa k bani, kde sa odohraly srdcolumné výjavy. Ženské a deti, ktoré oplakávaly svojho otca, museli násilím odniesť domov.

Zajímavé číslice. Krajinský štatistický úrad vydal teraz výkaz, že koľko detí sa narodilo v uhorskej krajine, koľko osôb zomrelo, koľko párov uzavrelo sňatok a konečne, koľko parov vydaly vrchnosti. Tento štatistický výkaz není veľmi potesiteľný, lebo ľudnatosť Uhorska silne klesla a i počet sňatkov je menší, kdežto vystahovanie nabýva väčších rozmerov.

Ľudnatosť V uhorskej krajine v októbri r. 1905. narodilo sa 54.168 detí a zomrelo 40.874 osôb, takže prirodzený prírast činí 13.294 duší. Z týchto číslic na Horvatsko a Slavonsko pripadá 7287 pôrodov a 5381 smrtných pádov; prirodzený vzrast ľudu v Horvatsku a Sla-

vonsku činí teda 1906 duší. Primerane ku tomuto istému mesiacu lanského roku v októbri tohto roku narodilo sa o 10.460 detí menej a zomrelo o 4358 osôb viac, takže prirodzený prírast ľudu je o 14.818 duší menší, než bol v októbri minulého roku. V prvých desiatich mesiacoch tohto roku narodilo sa v Uhorsku o 23.000 ľudí menej a zomrelo o 67.000 osôb viac, než v tom istom období lanského roku, takže behom týchto desať mesiacov prirodzený vzrast ľudu je o 90.000 duší menší, než bol v prvých desiatich mesiacoch roku 1904. Najviac detí narodilo sa na ľavom brehu Tisy (na 1000 obyvateľov pripadá 3.04 pôrodov), najmenej medzi riekou Tisou a Marušou (2.40). Úmrtnosť bola najväčšia tiež na ľavom brehu Tisy (2.31) najmenšia na pravom brehu Dunaja (1.86). Zpomedi stolíc najviac detí narodilo sa v Uhorsku v marmarošskej (3.50) a v nitrianskej stolici (3.34); v Horvatsku a Slavonsku najviac detí narodilo sa v stolici Verőce (3.43). Najmenej detí narodilo sa v krassószörényskej (1.92) a v hontianskej stolici (2.05). Zpomedi miest najviac detí narodilo sa v Szabadke (2.73) a najmenej v Pátkostoloch (1.52). Úmrtnosť bola najväčšia v satnárskej (2.60) a v hevešskej stolici (2.59) a zpomedi miest vo Veršeci (2.84). Najmenej osôb zomrelo v stolici Beszterce-Nasód (1.46) a zpomedi miest v Budapešti (1.31).

Sňatky. V októbri roku 1905. vstúpilo v uhorskej krajine do stavu manželského 12.506 párov, asice 11.223 párov v užšom Uhorsku a 1283 párov v Horvatsku a v Slavonsku. Primerane ku tomu istému mesiacu lanského roku, v októbri roku 1905. uzavreli o 3800 menej sňatkov. V prvých desiatich mesiacoch tohto roku uzavreté bolo o 7500 sňatkov menej, než v tom istom období minulého roku. Zpomedi týchto 12.506 uzavretých sňatkov bolo 1544. to jest 12.4 percentov miešaných manželstiev; v Horvatsku a v Slavonsku uzavreté bolo len 37 miešaných manželstiev, to jest 2.8 percentov tam uzavretých sňatkov. Kresťansko židovských sňatkov bolo v októbri 38; v 17 pádoch bola nevesta židovkou a v 21 pádoch bol mladoženich židom.

Vysťahovanie. V uhorskej krajine v októbri roku 1905. vymenili si 13 993 cestovných pasov, asice 9001 na vysťahovanie a 4992 na iné ciele. Na základe týchto pasov vysťahovať sa malo právo 11.279 osôb, z iných cieľov do cudzozemska ísť mohlo 7374 osôb, spolu 18.653 osôb asice 11.190 mužských a 7463 ženských. V predošlom mesiaci vydali 13.392 pasov, v októbri lanského roku ale 13.739 pasov. Pasy vydané na vysťahovanie znely zväčša do Ameriky, totiž 9223, do Rumunska znelo 1354 pasov, do Nemecka 254 a do iných krajín 448. Najviac pasov vydali v brašavskej stolici, totiž 807 a najmenej v hajduškej, totiž 5. V Budapešti vydali 705 pasov. Zpomedi pasov vydaných na vysťahovanie 5312 pasov znelo na fiumansky a 2306 pasov na iné prístavy. V Horvatsku a v Slavonsku v októbri vydali 2155 pasov. Behom mesiaca októbri na územie uhorskej krajiny vrátilo sa 1302 ľudí asice 1162 z Ameriky, 88 z Rumunska, 41 z Nemecka a 11 z iných krajín.

Meno «Ježiš».

Pán Ježiš je Bohom i Pánom naším, z čoho nám povinnosti nasledujú. Keď je Ježiš Bohom, musíme veriť v neho, musíme sa mu zbožne klaňať, musíme ho milovať z celého srdca zvlášte v kostole, kde je opravdive prítomný so svojim božstvom i človečenstvom; máme svedomite plniť všetko, čo on poručil.

Ponevác je tedy Ježiš Bohom, jeho meno je vznešeným, svätým, a tak ho máme ctíť. Toto meno sám Boh Otec vyvolil, anjel ho zvestoval, Boh Syn ho prijal. O tomto mene píše sv. Pavel apoštol: «V mene Ježiša zohni sa každé koleno». A preto nikdy nemáme toto meno zo žartu, bez vážnej príčiny spomínať. Zbožní kresťania majú tú ohýčaj chvalitebnú, že kedykoľvek vyslovia meno Ježiš, vždy naklonia hlavu. Svätému Františkovi Assiskému sa až tak zažiarila tvár, keď meno Ježiš vyslovil. Vďačne pozdravujeme katolíckych kresťanov takto: «Pochválen Pán Ježiš Kristus». A keby nás takto kto pozdravil, úctyplne ďakujeme: «Na veky, amen». Nezabúdajme, že týmto kresťanským pozdravom chválime svojho Spasiteľa, všetkej lásky hodného. Ach keby to všetci kresťania katolíci chceli činiť.

Potom toto meno máme aj milovať, ponevác je ono všetkej lásky hodné. Toto sladké meno nám pripomína, jak veľmi nás miloval Boh, keď sa nezdráhal svojho jednorodeného Syna obetovať za nás; jak veľmi nás miloval Syn Boží, keď nám k vôli stal sa chudobným dieťaťom, biedny a trápenia plný život podujal a na kríži preboľstne vycedil svoju krv za nás. Toto sladké meno «Ježiš» nám pripomína, že v ňom musíme spasení byť a že môžeme sa nebu úfať. A preto poriadny kresťan s láskou a povdačnosťou vyslovuje toto sväté meno, a preukazuje mu tú najpokornejšiu úctu tak, ako sa to na kresťana-katolíka svedčí,

Kenečne je toto meno aj mocným, a preto ho máme často a s dôverou o pomoc vzyvať. Však toto meno má ten Boh, ktorý diabla prevládal. V tomto mene navrátil sv. Peter zdravie tomu chromému, ktorého sväté Písmo spomína, v tomto mene veľké divy a zázraky činili svätí, hrozne prudké útoky a pokušenia celkom ľahko prevládali v tomto mene. Aj sám Spasiteľ nám kladie na srdce, aby sme v tomto mene prednášali prosby Otcu nebeskému, a on ich splní. Ešte nikto nezúfal, kto v tomto mene svoju dôveru skladal. Nadovšetko v nebezpečí a fažkom pokušení volajme toto meno v pomoc. Istý mohan edán sa odhodlal stať sa kresťanom. Lenže to nebolo možnou vecou v jeho vlasti, a preto ušiel cez hroznú pustatinu do kresťanskej krajiny. Horúčosť, smäd a hlad tak ho zmorily po tej ceste, že bol blízko k zahynutiu. Napadlo mu meno «Ježiš» o pomoc volať, ako to kresťania robievajú. S veľkou dôverou to činil on, a hľa cítil občerstvenie, horúčosť a smäd zmizly; vláda sa mu navrátila. Ďalej kráčal po ceste. A kedykoľvek cítil ustatosť, vždy len meno «Ježiš» volal v pomoc, až konečne k cieľu prišiel a svätý krst obsiahol. Tak napomáha ľuď najsladšie meno «Ježiš».

Svätá cirkev slávi toto meno v druhú nedeľu po troch kráľoch. Pristúp v týždni, ktorý nasleduje po tejto nedeli, ku svätým sviatostiam z povďačnosti k tomuže menu, a budeš nielen hriechov zbavený, lež i plnomocnými od-pustkami obdarený.

Dr. z Čermán.

DOPISY.

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím o uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Krestane».

Naše slovenské porekadlo hovorí: «Aký život, taká smrť». Nuž či toto porekadlo nevzťahuje sa úplne na našu liberálnu stranu? Hnusný, a predovšetkým dotyčne nášho chudobného ľudu nadmieru škodlivý život, viedla táto politická strana vyše 30 rokov. Keby sa jednotlivý človek tak choval oproti svojim občanom, ako liberálna strana chovala sa oproti obecnstvu, to by ho už dávno na hombalek boli odsúdili. Keď však prítomne pohliadame na tú liberálnu stranu, čo vidíme? Trepoce sa, chcela by aj zomrieť aj nie. Veď ale zhytnúť musí a poriadny človek nebude za ňou banovať. Nevieme, ako zmýšľajú naši tunajší liberálni páni, či len na starom zostanú, kde sa im ten masťný hrniec zabil, a či zvedavo kukajú na tú novú pokrokovú gazdinú, o ktorej ešte nevedia, či má tiež dobré, veľké a masťné hrnce. Neideme to o nich predpokladať, že za masťné hrnce predať chcú celú kuchyňu, totižto za kadeaký osobný ošoh celú vlasť, bo to už ani kadeaký šlosiarsky učeň neurobí v našej krajine.

Kto sa topí, aj britvy sa lapá. Liberáli sa topia, chytali sa teda včul tých, ktorých všemožným spôsobom utlačovali a takrečeno ani za ľudí nepovažovali. Chytili sa socialdemokratov. Je pravda, že to diabol ako čert, pasujú jedon ku druhému. Židia viedli liberálov a židia vedú aj socialdemokratov. Teraz ale chcú jedon druhého okabátiť. My známe programm socialdemokratov. Hovoria o sebe, že sú osvietení a preto neveria v Boha, nepotrebujú ani viery, ani kostola, len plné bruchá. Toto je pravda len pre tých jejich vodcov dobre, čo si z robotníckych, týždenne lažko vyrobených halierov, v Buda-pešti po panský žijú a fajnové cigarky kúria. Nevieť to preto niako pochopiť, ako sa kresťansko-katolícki robotníci a mládenci, ako synovia poriadnych katolíckych rodičov tak zabudnúť môžu, že sa pripoja ku kadeakým tulákom a počúvajú, ako títo vo verejnom shromaždení Boha zapierajú, cirkev a vieru hania a svojimi nezbednými hlúposťami katolícke obecnstvo pohoršujú.

Socialdemokrati držali u nás v Nemeckom Pravne dňa 10. decembra jejich chýrne shromaždenie. To sa

musí uznať, že slúžnovský úrad doposiaľ v celej krajine ešte socialdemokratov tak nepodporoval, ako práve na tomto shromaždení. Sami sa vychvalovali v Pravne, že im slúžny Filberger veľmi ide po ruke. Ako sa socialdemokrati pred štyrma rokami prvý raz v Tružine zjavili, notár Lendl a slúžny Filberger skoro sa zbláznili od strachu. Teraz sa im Filberger sám postavil za vodcu. Nahováral radradom našich remeselníkov, aby boli socialdemokratmi. Toto shromaždenie sa socialdemokratom v Pravne nepodarilo, a preto našim liberálom, nadovšetko Filbergerovi, veľmi nosy ovisli. Naši mládenci dokázali, že sú oni veriaci katolíci. Aby ale svet poznal našich prievidzských socialdemokratov, nuž ich idem predstaviť, sú to nasledujúci: slúžny Filberger, dr. Steinhardt a Gubičov učeň. Keď sa teda teraz dr. Steinhardt na ulici síde s Gubičovým učňom, takto ho pozdravuje: «Servus elvtárs!» To je ozaj pravda.

Naša gazdovská «Ľudová banka» sa už po novom roku otvorí. Tých občanov teda, čo ešte chcú akcie podpísať, upomíname, aby sa poponáhľali, bo sa termín minie a je ich už aj málo. Naša banka bude na rínku pri Trojici v katolíckom dome. Nech sa teda nikto nemýli s tou bankou, čo je u pána Gregora. Tam sú zakladatelia medzi inými aj Freiberg, Binstock, Singer, Gömöri, Skyčák, bývalý volebný predseda. Zakladateľov našej banky poznáte. Ja vám to tu len preto opisujem, aby ste vedeli, ktorá je vaša banka, a jestli by vás nahovárali, aby ste vedeli, kam máte ísť, bo obe banky majú skoro rovnaké mená. U nás v Prievidzi teraz veľmi nahovárajú a odhovárajú ľuď už pri bránach. Medzi iným prí bráne aj k tomu nahovárajú ľuď, aby nešli k našemu ľudovému fískalovi, ku p. dr. Hajtsovi. Dajte si teda dobrý pozor. Kto vábi a sľubuje, ten statočne nezmyšľa. Všetkým verným ľudákom prajem šťastlivý nový rok!

Ľudák.

Zubák.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kestane» uverejniť.

V 50. čísle «Kat. Novin» čítali sme krátky dopis zo Zubáka. Dopisovateľ skrýva sa pod menom Amerikán. Dopis tento je nehanebná lož. Naš organista a učiteľ nepotrebuje našej obrany, v záujme školy a pravdy uverejňujeme nasledujúce osvedčenie: «My nižšie podpísaní údovia rim. kath. školskej stolice zubáckej osvedčujeme, že jak pán učiteľ tak i pán organista pilne a svedomite plnia svoje povinnosti a nikdy sa nestalo, žeby z ktorejkoľvek strany na lepšie plnenie svojich povinností napomenutí boli. Naša škola je, vďaka jeho Excellencii Pánu biskupovi, v poriadku bez ohromných výdavkav z našej strany. Naši páni učítelia, menovite pán organista, ani «Amerikánovi», ani «Katolíckym Novinám» k vôli v svojom smere sa mýliť nedá, či sa to «Amerikánovi» páči alebo nie. Takú školu, jakú by si «Amerikán» aj s «Katolíckymi Novinami» prial, my nechceme, bo sme my poslušní vrchnosti a to nám Boh káže. Návaly «Amerikána» sú samé

Choroby žalúdka

najčastej predchádzajú ako zanedbané následky neporiadneho trávenia a zjavujú sa ako nechuf k jedeniu, bezsnosť, tlačenie, záha žalúdočné krče, zdutie, hnušoba jediel, hlavy bôl, kašeľ s výhodom, bledosť, žltavka, kolika atď. Nehody tieto často celkom podkopu zdravie jestli sa proti nim nezaradíme. Proti všetkým nemociam žalúdočným najlepším liekom dokázaly sa byť pod sv. tochrým menom **Maria Cellenských** kvapiek žalúdočných

Brádi-ho kvapky žalúdočné

ktoré podporujú chuť k jedeniu, žalúdok posilňujú a vlasnosťou ľahkého prehnania su najvibornejšie.

Tisíce listín uznania a vďakov!

Pri kúpe v lekárňach treba vylučne Brádi-ho žalúdočné kvapky pýtať a netreba sa dať nahovoriť ku iným liekom. Pozor nam treba dávať na červené zaobalenie na ktorom vidaf obraz Marie ako ochrannú známku a podpis dorabateľa.

Pred napodobinami sa tak za chránime keď si objednáme liek u dorabateľa:

K. Brádi-ho lekárň

«**Ku Kráľovi Uhorska**

Wien, I., Fleischmarkt 2.

Pri pred ežnom doposlani 5 kor. posielanie 6 flašiek alebo za kor. 4.50 3 d-plovane flašky franko.

Úpravu na žiadosť pošleme zdarma.

296

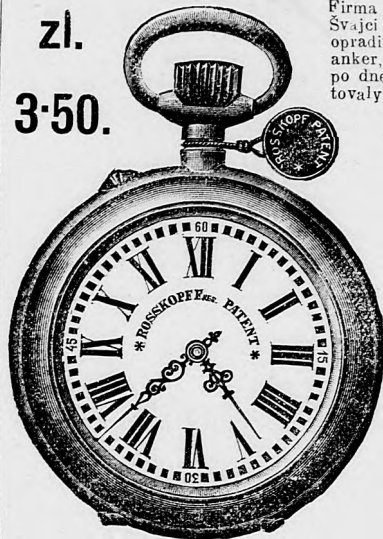
Oznamení prijíma
administracia

Krestan

■ ■ Budapest, ■ ■
Szentkirályi-u. 28.

Opravdivé „Rosskopf Patent“

zl.
3.50.

Firma «Rosskopf Frer» vo Švajci spínomocnila ma jej opravdivé «Rosskopf Patent» anker. Rem. hodinky, ktoré po dnes ešte ráz tolko koštovaly, odpredávajú za zl. 3.50. Tento odpredaj trvá len Krátky čas, kým zásoba stačí a má k tomu slúžiť cenným odberateľom ukázať rozdiel medzi opravdivými.

«Rosskopf Patent» a medzi tak rečenými hodinkami systému Rosskopf opravdivé «Rosskopf Patent» hodinky majú sk om pokryty 36 hodinový anker stroj v rubinoch, slúžia teda 25—30 rokov. Keďže hodinky systému Rosskopf o niekoľko rokov nemajú k upotrebeniu Každé opravdivé «Rosskopf Patent» hodinky majú plombu s záručný certifikát s firmou «Rosskopf-Frer» v Chause de Fouds (Švajci) na pokrývke. Záruka 5 rokov. Jestli by hodinky nezodpovedaly zavazujem sa doposlani penaze behom 30 dui franko navrátiť. Rozposielanie stáva sa kroz hlavné zastupitelstvo pre Uhorsko Rakusko

MAX BÖHNEL hodinár
Wien, IV., Margaretenstrasse 38.

Žiadajte si moj veľký cenník s viac než 1000 vyobrazeniami hodín a tovaru zo zlata a striebra, franko a zdarma.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená zhotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, o sa v tomto obore nachodi.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodi) Pravá novota! Vyznačená koša zľahčujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutinu, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepši 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrazkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Neni choroby vo vašom dome
keď si dáte doniesť

KRÁLOVSKY-BALSAM,

tohoto kraja všetkých balsamov ktorý je vylučne istým liekom proti všetkým chorobám: tento čierny balsam zastavuje boľenie hlavy, lámku, pakostnicu reu u, boľenie zubov a krížov, lúpanie v nohách, koliku, boľenie žalúdka, slovom proti všetkým chorobám najestejším liekom je Kráľovský-Balsam, preto je potrebné aby na pohotovosť bol v každom dome. Cena veľkej fľašky 2 kor. 65 hal.; 3 fľašky 6 kor. 65 hal. franko s poštovou dobierekou. K dostaniu u lekára Franc Grósz-Nagy v Debrecine 27. č. V Buda-Király-u. 12.; s týmto liekom tiež objednať sa môže po celej krajici hajdusag mast na fuzy, ktorou v najkratšom čase dosiahnuť sa môžu tie najkrašie fuzy, 3 skatalky 2 koruny 15 hal. franko s poštovou dobierekou. 285

Jedine pravý

THIERRYHO BALSAM

Tento balsam slúži vnútorne. Je 1. Nedo-
stíže pôsobivým liečivým prostried-
kom pri všetkých nemocach pľúc a prs-
mierni katarri a zamedzuje výmety, od-
nima boľastný kašeľ a lieči 1 zastaralé
nemoce toho druhu. — Pôsobí výtečne pri
zánetu v krku, v chriptani a pri všetkých
nemocach krku atd. — 3. Zahája dôkladne
každú horúčku. — 4. Hojí prekvapujúcim
spôsobom všetké nemoce jatier, žalúdka a
čriev, zvlášte žaludkove krče, koliku a trha-
nie v živote. — 5. Odnima boľast a hojí
zlatú žilu a haemorrhoidy. — 6. Pôsobí ľahko
odvädive čistí krv i ľadviny, odnima hypo-
chondriu i fažkomyselnosť, podporuje chuť
k jedlu a zažívaniu. — 7. Služi výtečne pri
boľastach zubov, pri výzraních zuboch,
hĺbohe úst a pri všetkých nemocach zubov

a úst, jako aj odstranjuje rihanie a neprijemný zápach z úst a
žalúdka. — 8. Je dobrým prostriedkom proti hlistam pásovníci a
proti epilepsii, čili padúcej nemoci. — 9. Služi zovnútorne ako po-
divný liečivý prostriedok za dobrý uznaný na všetky rany, červstvé
i staré, na jizvy, ružu, osýsu, fistule, bradavice, popáleniny,
zmrzlé údy, na svrabu, podkožnice a výrazky, na rozpukané a
drsné ruky atd., a odnima hoľast i hučanie v hlave, trhanie,
pakostnicu, hoľast v ušiach atd., o čom jasné vysvetlenie dáva
obširný návod k upotrebeniu. — 10. Je to vôbec liečivý prostried-
ok, ktorý tak vnútorne, ako zovnútorne s nepochybným výsled-
kom dá sa užívať, ktorý je veľmi reálny a docela neškodný a v
žiadnej rodine nemá jako prvá pomoc pri influenze, cholere s
iných nákazlivých nemocach chybeť. Všimnime si teda vždy shora
udané zelené známky ochranné! Kde neny žiadni sklad mo-
ho balsamu, tam objednávejme priamo a adresueme „Lekárne u
Anjela strázcú Adolfa Thierryho v Pregrade u Rohitsch-
Sauerbrunnu. Proti napodobizneniu chráni najlepšie priama
objednávka z mojej fabriky. Stojí 12 malých alebo 6 dvojitých
fľašiek franko na každú stanicu Rakúsko-Uhorska 4 kor. Menej
než 12 malých alebo 6 dvojitých fľašiek sa nezasiela. Zasiela sa
len proti predchádzajúmu poukázaniu alebo dobierekou obnosu.

Thierry A. lekárnik v Pregrade u Rohitsch-Sauerbrunnu.

Sila a účinok

pravej Centifoliovej masti

Pravá Centifoliová masť užíva: Pri boľavých prsách šesti-
nedielik, pri zastavenom odtoku mlieka, ztvrdnutí prs. pri ruži,
pri vselijakých zastaralých úrazoch, otvorených nohách, ranách,
slanom vredu, nábehých nosách i pri kostijedu, pri ranách úho-
dených, bodených, rezaných, drtných a strelných, k vytiahnutiu
všetkých cudzích telies, ako: triesok, skla a dreva, piesku, bro-
kov trní atd., pri všetkých podobraninách a narústoch karbun-
koloc, novotvoroch a raku, pri červu v prstoch, vredoch nechto-
pl'uzgiroch pri nobách chodom rozboľených, spáleninách všetkých
druhov, zmrižých údoch, preležaní nemocných, naderoch krvných,
pri otoku uší a boľavých deti atd. atd. Centifoliová masť čím
staršia býva, tým je výtečnejšia v účinku! Je odporúčania hodná,
mať vždy v rodine zásobu tohoto jedine svojho druhu zachovajú-
ceho prostriedku. — Menej než dve krabice sa nezasielajú; zasie-
lanie deje sa výhradne len proti predchádzajúmu poukázaniu alebo
dobierekou obnosu. Dva teglíky s poštovým portom, nákladný M
listom a obalom atd. 3 kor. 40 hal.

Jediny prameň objednávok je -

„Lekareň u Anjela stážcu ADOLFA
THIERRYHO v Pregrade“ u Rohitsch-
Sauerbrunnu.

Oba tieto, dotyčno liečivosti jejích zvlášte výborné články,
neni sú podobrené zkazlivosti, bo oproti čím sú staršie, tým väčšiu
eenu majú a tým lepšej účinkujú, ani netrpia kroz zimu a horká, i
možu rozposielat sa v každej čiastke roka.

Zdarma rozposielame tlačenu knižočku, ktorá obsahuje výrazy
vdakov a uznania nezčíselných a mnohoročných odberateľov liekov
mojich po celom svete. Túto knižočku rozposielajú pri predbe-
žnom doposlani 20 hal. v listových kolkoch. Odberateľom našim
doposielame knižočku franko a zdarma. 275

Sklady u lekárnik: Jozefa Töröka a Dra
Eggera v Budapešti a L. Vértes Lugos.

Sijacie stroje, veľmi dobre
opravené ku každému cieľu a
bez každej chyby.

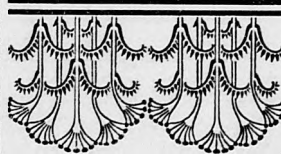
S nízkym ramenom malý Sing-
ger; kolečko s výklíčkou s kas-
nou staré náradie 10-12 zl. S
nízkym ramenom nové náradie
15 zl. Vysoké rameno staré ná-
radie 15 zl. Toiste skoro nové
18-20 zl. Medium 10-12 zl.
Malý so strojom kolieskovým
25-30 zl. Veľký 20-25 zl. Mi-
nerva nízky pre krajčirov 20-25
zl. Toiste pre obuvnikov 20-
25 zl. Wehler-Vilson kr. 12 20-
25 zl. Hove veľký 10-12 zl.
Cylinder hohlstroj 20-25 zl.
Celkom nový malý Singer s
vysokým ramenom 30 zl.
Za každú mašinu do roka ga-
rantujem a nezodpovednú ma-
šinu znčarujem alebo nazpät'
vezmem. Taktiež každú repara-
ciu dokonale a veľmi lacno pre-
vediem. Prosim úctive za pod-
poru a kresťanskú dôveru. —
Oslavam súctou Alojs Habán
mechanik, v Budapešti, VII.,
Izabella-ter 2.

Lacné české perie.

5 kilo nové
tmavé dri-
apané 9 kor.
60 hal., lepšie
12 kor. Biele
mäkké, jak

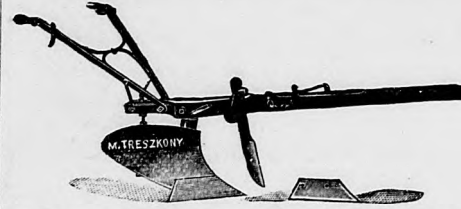
páper 18 kor. — 24 kor. Biele
ak spňah mäkké ak páper.
driapané 30 kor. — 36 kor.
Rozposielanie s dobierekou
franco; zamenešie a nazpät'
prijae je pod touti výnimkou
dovolené jestli sa ne poštové
útraty vynahradia. Be-
nedikt Sachsel, Lo-
bes 135 (pošta Pilsen
Čechy.) 284

Saft proti kašlu a boľeniu prs.

Zo zelín špicvegerich a ti-
mian dorábaný saft. Naj-
lepší a najistejší liek proti
tuhému kašlu, zašľajmo-
vaniu, chriptavici a boľeniu
prs. Cena fľašky 1 koruna.
Pôvodník dostaniu vylučne
v lekarni k zlatému jedno
rožcu JULIUSA BUNZL Nagy-
szombat 294

Páni hospodári!

Len umňa
dostanete
tie najlep-
šie, tohto
času za
nájdoko-
nalejšie
uznanie
hospodár-
ske stroje

ako: mňačky s oceľovými guľčkami, ktoré idú o polo-
vicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečko-
vice atd. — Cenniky zašlem na žiadost' zdarma a franko.
Michal Treskoň fabrikant hospodarskych stro-
jov v Bytči (Nagy-Bitose).

Ti páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať
zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o
podmienky obrátia na mňa. 292

Zázrak priemyslu.

V New-Yorku a v Londine nešianali ani euró-
pejskú suchť zem a preto jedna na strieborné
náradie fabrika nútenosť vydela sa byť, že
svoj tovar len za cenu roboty toho predá.
Ja som spňmocený. spňmocenstvo toto
plniť a nazáklade tomo za 6 zl. 60 krajciarov
nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou
anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra
vydlíčky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra je-
dácič ližice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra
kávové ližice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra po-
lievkovú ližicu.
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mlie-
kovú ližicu.
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky.
- 1 kus ľajnové cukrové sitko, 286

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.
Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a vul len
6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu.
Americké a patentirované striebra je jedna s vonku
a s nůtra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov
udrži začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento
označ

neni klamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepai
peniaze spat'vať dať. Nech nikto nezamieska túto
pohodlnú príležitosť' použiť zehy si túto okrášľujúcu
garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbou a iným darom je,
ďálej do každej lepšej domácnosti prilíži je súca,
k dostaniu je vylučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19B. Teleron 14597

Rozposielky na okolie s dobierekou
alebo peniaze vopred v poslani. Ku
tomu čistiaci prach 10 kr. Oprav-
divý len na boku vydiacu ochra-
ňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisícou uznáucích listov:
S prvšou zásielkou som upľne spo-
kojný, prosim ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr.
Koložvár barón Bantly jeho exel.

S prvšou zásielkou som upľne spokojný, prosim ešte jednu
zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný
nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiereku s americko-
ského patentirovaného striebra pošl'ú.

Bozovič, Kr.-Sörenka st. S. Keresztes hlavný slúžnv.
Jej Excellencia, barónka Edelsheimova čo najvrelšie odporučala
mne Váš stolový nábytok, preto esadnm Vás, ráčte i mne dvojo
takýchto nábytkov, po 6 zl. 50 kr. pošlat'.

Gr. Helena Tisza, rod Degenfeld-Schomberg.
Zasielku som obdržal, veľmi som spokojný a budem to aj
drušým odporučat.

Andrej Lehóczky kanonik a farár Zemplén-Szinna-